

BEVONÓDÁS ÉS ÉRTÉKELÉS – EGY NEMZETKÖZI SPORTRENDEZVÉNY, A GYŐRI EURÓPAI IFJÚSÁGI OLIMPIAI FESZTIVÁL (EYOF) A LAKOSSÁG SZEMSZÖGÉBŐL

INVOLVEMENT AND EVALUATION – AN INTERNATIONAL SPORTS EVENT (THE EUROPEAN YOUTH OLYMPIC FESTIVAL (EYOF) IN GYŐR) FROM THE PERSPECTIVE OF A HOST CITY'S RESIDENTS

Magyarországon 2017-ben első alkalommal, e kutatás keretében valósult meg a szervezőváros lakosait megszólító megkérdezés a nemzetközi sportrendezvényekről. A tanulmány, az EYOF példáján keresztül válaszol arra, hogy a szervezőváros lakosainak véleményét meghatározó tényezők (életminőség, sportfogyasztás, várossal való elégedettség) milyen összefüggésben vannak a nemzetközi sportrendezvény hatásainak megítélésével? Az eredmények alapján a nemzetközi sportrendezvények általános pozitív megítélése pozitív kapcsolatban áll a sportfogyasztási aktivitással. Aki az életminősége szubjektív megítélése szerint elégedett, az támogatja általánosságban a nemzetközi sportrendezvények szervezését és hatásait pozitívan ítéli meg. A megalkotott komplex regressziós modell vizsgálata során kimutatható volt, hogy a bevonódás mértéke pozitív kapcsolatban van a sportrendezvény hatásainak értékelésével.

Kulcsszavak: nemzetközi sportrendezvények, társadalmi támogatottság, lakossági felmérés, bevonódás

Within the framework of this research, a survey on international sports events was conducted in Hungary for the first time in 2017, addressing the residents of the organizing city. This study, through the example of the EYOF, answers the following question: How do the factors that determine the perception of the organising city's residents (quality of life, sports consumption, satisfaction with the city) relate to the perception of the effects of an international sports event? Based on the results, the overall positive perception of international sports events is positively related to sports consumption activity. People who are satisfied with their subjective assessment of their quality of life generally support the organization and impact of international sports events. Examining the complex regression model showed that the degree of involvement is positively related to the evaluation of the effects of the sports event.

Keywords: international sports events, social support, population survey, involvement

Finanszírozás/Funding:

A szerző a tanulmány elkészítésével összefüggésben nem részesült pályázati vagy intézményi támogatásban. The author did not receive any grant or institutional support in relation with the preparation of the study.

Szerző/Author:

Dr. Máté Tünde^a (tunde.mate@uni-corvinus.hu) egyetemi adjunktus
^aBudapesti Corvinus Egyetem (Corvinus University of Budapest) Magyarország (Hungary)

A cikk beérkezett: 2021. 05. 25-én, javítva: 2021. 11. 04-én és 2022. 03. 17-én, elfogadva: 2022. 03. 26-án.
 The article was received: 25. 05. 2021, revised: 04. 11. 2021 and 17. 03. 2022, accepted: 26. 03. 2022.

A nemzetközi sportrendezvények tekintetében a globális sport világában és Magyarországon 2017 fordulópont volt. A nemzetközi sportrendezvények szervezési-rendezési lehetősége a városok körében egyre kisebb népszerűségű és társadalmi támogatottságuk a mélypont-ra érkezett. Az IOC (IOC: International Olympic Committee, Nemzetközi Olimpiai Bizottság) által meghirdetett programok (AGENDA 2020, The Norm) ellenére hat város lépett vissza az olimpiarendezés lehetőségétől (Boston, Hamburg, Krakkó, München, Osló, Róma) és

ehhez csatlakozott hetedikként Budapest, 2017-ben. A visszavont pályázatok mögött a szervezőváros lakosainak támogatásának hiánya áll. A pályázatról döntő országok vezetői társadalmi támogatottság nélkül nem vállalták a komoly infrastrukturális és pénzügyi befektetés igénylő rendezvényeket. Ugyanebben az évben Magyarország házigazdaként bebizonyította, hogy nagyszabású nemzetközi és hazai sportrendezvényeket világszínvonalon képes megrendezni és ezek turisztikai potenciálját kiaknázni. Lackó & Stocker kutatása alapján „2017-ben 496 ezer kül-

földi utazó érkezett hazánkba sportrendezvények megtekintése céljából, akik összesen 2,197 millió napot töltöttek Magyarországon, amelyből 1,7 millió vendégéjszaka keletkezett” (Lackó & Stocker, 2020, p. 22). A kutatásból kiderül, hogy „beutazó passzív sportturisták 4,4 napos átlagos tartózkodással és 22758 forintos napi átlagköltséssel jellemezhetők, amelyek lényegesen meghaladják az átlagos külföldi turisták tartózkodási idejét és napi költségét, ráadásul lényegesen többet költenek kultúrára és szórakozásra is” (Lackó & Stocker, 2020, p. 22).

A tendencia csúcsát 2017-ben a FINA (Fédération Internationale De Natation, Nemzetközi Úszósövetség) Vizes Világbajnokság, a tíz sportágat felsorakoztató Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (továbbiakban: EYOF), Magyarország első olimpiai rendezvénye adta. 2012-2016 között 109, még 2017-ben – egy év alatt – több mint száz nemzetközi sportrendezvényt szerveztek állami támogatással Magyarországon. A hazai rendezésű sportrendezvények számának, méreteinek és kiterjesztésének növekedésével a szükséges pénzügyi befektetések, infrastrukturális beruházások, társadalmi hatások, az érintettek köre és érintettségük mértéke is megnövekedett Magyarországon. A folyamat kiemelt érintettje a társadalom, azon belül is a szervezőváros lakosai, az ő véleményük, támogatásuk meghatározó. A nemzetközi sportrendezvények egyik legfontosabb sikerkritériuma (a nemzetközi szervezetek által elismerten IOC: Agenda2020, The New Norm) a társadalmi támogatottság, e nélkül nem lehetséges elérni a vélt és valós pozitív hatásokat, a rendezvény öröksége nem működőképes.

Kutatási motivációm, hogy 2017 nyarán néhány hónappal a visszavont Budapest 2024 Nyári Olimpiai Játékok után, első alkalommal történt Magyarországon, hogy a szervezőváros lakosságát megkérdezték, mit gondolnak ők, támogatják-e, hogy városukban ekkora méretű és hatású nemzetközi sportrendezvény valósuljon meg. A tanulmány jelentősége, hogy Magyarországon 2017 előtt még nem történt a szervezővárosok lakosait megszólító megkérdezés. Ez a társadalmi megítélést, véleményt elemző megközelítés új aspektust mutat az eddigi kiadások-bevételek, költség-haszon fókuszú elemzések, a pályázathoz szükséges hatástanulmányok mellett. Komplex kutatásom több kérdésre is válaszokat keresett, jelen tanulmányban bemutatott kutatási kérdésem, hogy a szervezőváros lakosainak véleményét meghatározó tényezők (életminőség, sportfogyasztás, várossal való elégedettség) milyen összefüggésben vannak a nemzetközi sportrendezvény hatásainak megítélésével?

Elméleti keret

A tanulmány a sportgazdaság területéhez kapcsolódik, mely az elméleti definíció alapján – „a társadalmi tevékenységek azon területe, ahol az emberek sportszolgáltatásokat állítanak elő, osztanak, cserélnek el és fogyasztanak akár aktív, akár passzív módon, hogy sportszolgáltatások iránti szükségleteiket kielégítsék” (András, 2017, p. 4). Gyakorlati szempontból a sporttal kapcsolatos szolgáltatások piacaként és az ehhez kapcsolódó gazdasági fo-

lyamatok összességéként értelmezhető (András, 2015). A sportrendezvények a hivatásos sport központi termékei, amelyek a sportgazdaságban hivatásos sport összes piacára hatást gyakorolnak (Máté, 2019). A sportrendezvények egy társadalmi környezetben beágyazottan jönnek létre, így hatásaik több helyen, multiplikatív módon és messze nem csak a sport területén jelennek meg, érvényesek (Máté, 2017). Azonban fontos, hogy nem szabad általánosságot vonni az egyes hatások jelentőségét illetően, minden sportrendezvénynek különböző hatásai csúcsosodnak ki, illetve halványulnak el (Müller & Gaffney, 2018).

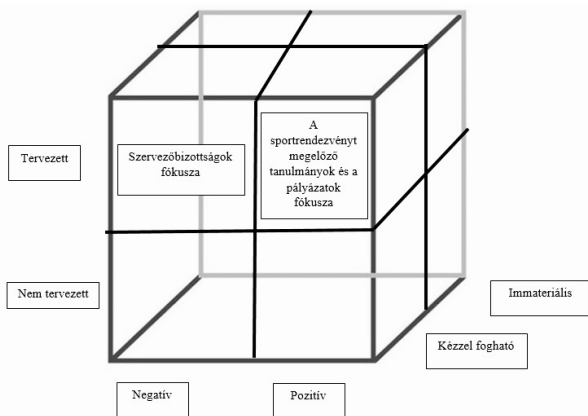
A kutatás tárgyát képző nemzetközi sportrendezvények definiálása igen szerteágazó a szakirodalomban, a tanulmányban a következő tényezők alapján határozom meg: olyan sportverseny, ahol a különböző országok sportolói egy vagy több sportágban mérik össze teljesítményüket, nemzetközi szabályok szerint. A sportversenyt a kapcsolódó szolgáltatások teszik sportrendezvényé, értelmezésemben itt már nemcsak a sportteljesítmény összemérésének megtekintése a kínált szolgáltatás, hanem a szórakoztatás magasabb szintje kiemelt szerepet kap. A rendezvény a fogyasztók (résztevők és érdeklődők) kiemelt figyelmét élvezti mind a helyszínen, mind a televíziós és/vagy online közvetítés által, a világ összes pontján követhető, megfelel a médiaképesség öt feltételének a közvetítések által tömegekhez képes eljutni. A sportrendezvény a szórakozás legfelső szintjét nyújtja (a szórakoztatóipar része), kapcsolódó szolgáltatások kísérik – gasztronómiai kínálat, koncertek, kulturális programok.

Nemzetközi sportrendezvények kimenetelei: hatás, örökség, leverage

A hatás, az örökség és a leverage hármas fogalom definiálása a szakirodalom átfogó ismeretének egyik alapja. Az akadémiai irodalomban használt három kategória meghatározásának fő művei: Chalip (2006), Gratton & Preuss (2008), Taks et al. (2015), Hover et al. (2016). A sportrendezvények hatása többé-kevésbé automatikusan történik az esemény következtében és átmeneti jellegű (fokozatosan vagy néha nagyon gyorsan következik be, az esemény befejezése után) (Gratton & Preuss, 2008). Ha ez a hatás fenntartható, örökségnek (Taks et al., 2015) nevezzük. A hatások esetében fontos hangsúlyozni, hogy egy nemzetközi sportrendezvény esetében a negatív hatásokat is szükséges vizsgálni és azokat kezelni. Gratton & Preuss (2008) meghatározza az örökséget, mint tervezett és nem tervezett, pozitív és negatív, immateriális („puha”) és kézzelfogható (kemény) örökség, amelyek az esemény után a szervezővárosban maradnak. A kemény örökségre jó példa a rendezvényhez kapcsolódó sportlétesítmények építése és az infrastruktúra-fejlesztések (reptér, utak, turisztikai beruházások). A puha örökség többek között az emberek tapasztalataira, attitűdjeire és magatartására utal (Ruta, 2015). Preuss szerint az örökség idő, tér és időtartam tekintetében különbözik és képes változni (Gratton & Preuss, 2008). Az örökség tényezőit egy 3D-s kockán úgynevezett legacy cube-n, örökségkockán ábrázolják a szerzők (1. ábra).

1. ábra

Az örökség kocka

Forrás: Gratton & Preuss (2008) alapján saját szerkesztés

A hatások vizsgálatának eredményei alapján egyre több szakember a „sportrendezvény-iparban” felismerte, hogy egy sportrendezvény önmagában nem vezet a befektető felek által kívánt eredményekhez. A pozitív társadalmi hatások előidézéséhez, amelyek fenntartható örökséghez vezetnek, az érdekelt feleknek olyan mechanizmusokat kell létrehozniuk, amelyek előrevetítik a sportrendezvénynek komplex stratégiai tervezését, azok minél nagyobb kiaknázását sportrendezvény leverage-nek nevezzük. A leverage szó, a pénzügyi világban tőkeáttételnek fordítható, itt kiterjesztett, fokozott hatásként, a lehetőségek minél nagyobb kihasználásaként, a rendezvényben rejlő képességek növeléseként jelenik meg, amely alatt azt értjük, hogy a rendezvényt és erőforrásait a kívánt (társadalmi) hatások elérésére és a lehető legnagyobb kiaknázására használják (Taks et al., 2015; Chalip, 2004; Schulenkorf & Edwards, 2012). Bár a sportrendezvények társadalmi eredményeit általában remélik és kívánják, ez ritkán jelenti azt, hogy az ilyen hatásokat is tervezik és a fellendítő folyamatok bevezetésre kerülnek a rendezvény szervezési folyamatába (Chalip, 2006). A leverage elérése olyan stratégiák végrehajtása, amelyek célja társadalmi hatások kialakítása sportrendezvényekkel, azokat, mint emelő eszközt használva (Hover et al., 2016). A nemzetközi sportrendezvény kimeneteleinek stratégiai tervezése különbözik a pusztán örökség tervezésétől, mivel a figyelem középpontjában a gazdasági, társadalmi és/vagy környezeti célok eléréséhez szükséges eszközök állnak. Kitűzött cél az egyes sportrendezvények integrálása a fogadó közösség általános termék- és szolgáltatáscsomagjába (Chalip, 2014). Az örökségtervezés az eseményre koncentrál, a sportrendezvény leverage pedig a közösségre, arra, hogy a rendezvényt hogyan integrálhatja a szervezőváros stratégiájába.

Társadalmi hatás

A sportrendezvények hatásai különböző módon csoportosíthatók Knott és szerzőtársai (2015, p. 3) szerint: 1. gazdasági, turisztikai, kereskedelmi, 2. infrastruktúra és fizikai erőforrások, 3. politikai, 4. sport és rekreáció,

5. környezeti, 6. társadalmi és kulturális hatások. A hazai szakirodalomban Stocker & Szabó (2017) a következő csoportosítást végezte el: sportszakmai hatások (S), sportpolitikai hatások (P), társadalmi hatások (S), gazdasági hatások (E), technológiai hatások (T), környezeti hatások (E) (Stocker & Szabó, 2017, p. 60).

A tanulmány kutatási témája, a lakosok véleményének és tapasztalatainak megkérdezése szempontjából kiemelt szerepet kapnak a nemzetközi sportrendezvények társadalmi hatásai. A „társadalmi hatás központi elemei a közösség bevonása, az integráció és az interakció, amelyeket már a rendezvényszervezés folyamatában be kell építeni” (Shone & Parry, 2004; Bowdin et al., 2006; Yeoman et al., 2004 alapján Bull & Lowell, 2007, p. 234). Hivatkozva Shone & Parry (2004, p. 54) által megnevezett hatásokra, ezek alatt a következőket értjük: jobb társadalmi kölcsönhatás, a közösségi kohézió fejlesztése, a kulturális és társadalmi megértés növelése, valamint a közösség önazonosságának és önbizalmának javítása. A nem-mega sportrendezvények társadalmi hatásait elemezve az egyik megállapítás, hogy azok arra hivatottak, hogy ösztönözzék a közönséget a sportban történő aktívabb részvételle. A megállapítás értelmezéskor azonban fontos megjegyezni, hogy az inspiráció – amely alatt a sportban hosszú távon történő részvételi hajlandóság megváltozását értjük – a különböző lakossági szegmenseken és különböző típusú rendezvények esetében változó. Ramchandani et al. (2015) kutatási eredményei megerősítik, hogy a nem-mega sportesemények hozzájárulhatnak a résztvevők aktivitásának növeléséhez.

Taks (2013) szerint a társadalmi hatás arra utal, ahogyan a sportesemény a kollektív és egyéni értékrendeket, a viselkedésmintákat, a közösségi struktúrákat, az életmódot és az életminőséget megváltoztatja. Összefoglalva, a társadalmi hatás három fő szempontja azonosítható (Task, 2013 alapján, Hover et al., 2016, p. 13):

- a sport és a sportban való részvétel: a sportrendezvények által a sportágazat és különösen a sportban való részvétel ösztönzése,
- attitűdök és meggyőződések: a sportesemények milyen mértékben befolyásolják az emberek hitét, attitűdjeit, normáit és értékeit (pl. büszkeség, boldogság, „jó érzés”),
- a társadalmi kohézió: a társadalmi kohézió a közös értékek, a közös kihívások és az esélyegyenlőség közösségének kialakítása, amely a bizalom, a remény és a kölcsönösség érzésére épül.

A társadalmi hatások esetében is megjelenik az igény arra, hogy a hatások előre jelezhetőek, becsülhetőek és vizsgálhatók legyenek. A társadalmi hatások közül a tanulmány kiemelten foglalkozik az életminőség-növekedés lehetőségével, a nemzetközi szakirodalomból három példát emelnék ki. Ma és Kaplanidou (2016) az életminőség közvetítő hatását tesztelték, és azt találták, hogy az életminőség szignifikánsan befolyásolja az események támogatását. Következésképpen megállapították, hogy az életminőséget javító örökségeket támogatni kell. Duan et al. tanulmányukban megállapították, hogy a lakosok nem-

mega sporteseményekkel szembeni támogató attitűdjének kialakulási mechanizmusa hasonló a mega sporteseményekéhez, amelyben a lakosok és az esemény közötti cserkapcsolat létrehozása a lakosok által érzékelt életminőségben, mint csereelőnyön alapul. A „helyi lakosok akkor támogatnák az eseményt, ha úgy érzékelnék, hogy az esemény megrendezésével javul az életminőségük” (Duan et al., 2021, p. 13).

Del Chiappa et al. tanulmányának célja, hogy a lakosok profilját egy motorsporteseménnyel, nevezetesen az FIA rally világbajnoksággal kapcsolatos megítélésük és hozzáállásuk alapján készítsék el. A feltáró faktorelemzéssel azonosított hét faktor („pozitív társadalmi-kulturális hatások”, „pozitív gazdasági hatások”, a „helyi projektek és az életminőség támogatása”, „pozitív környezeti hatások”, „negatív környezeti hatások”, „negatív társadalmi-kulturális hatások”, „költség-haszon egyensúly”) pontszámaira alkalmazott klaszterelemzés kimutatta, hogy a lakosok megítélése és hozzáállása nem homogén. Konkrétan négy klasztert azonosítottak: A „támogatók”, a „semlegesek”, a „elkes, de kulturálisan és környezetvédelmi szempontból aggódó” és a „kritikusok”, amelyek közül a „támogatók” képezték a legnagyobb szegmenst (Del Chiappa et al., 2016, p. 44).

A kutatás tárgyát képező EYOF szakmai ismertetése

„Magyarország Kormánya 2010-ben, a magyar sport új rendszerének meghatározásakor egy hármas célrendszer részeként fogalmazta meg, hogy minél több sportversenynek adhasson az ország otthont, a célrendszer további része, hogy minden gyermek sportoljon, és ehhez megfelelő sportlétesítmények épüljenek” (Stocker & Szabó, 2017, p. 58). A sporton belül kiemelt területet jelentenek, és ezáltal állami forrásokkal támogatottak a sporthoz szükséges létesítményi feltételeket biztosító programok és a nemzetközi sportrendezvények hazai szervezése. Az EYOF előkészületei 2011-ben kezdődtek meg, a MOB elnöksége és a magyar kormány is egyértelmű támogatásáról biztosította a pályázatot. 2012-ben a Magyar Olimpiai Bizottság, Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata és kilenc magyar szövetség háromoldalú együttműködési megállapodást írt alá. A sportágak listája a magyar sportdiplomáciai lobby sikereként kiegészült a kajak-kenuval, így lett teljes a győri EYOF programja. A tervezési szakaszban elkészült hatástanulmányban (PwC Szakértői vélemény, 2017) a 2017. évi EYOF Győrben történő megrendezésének költségeit Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata 20,657 milliárd forintba becsülte. E kiadási összegből a szervező város 10,35 milliárd forintot vállalt, további 685,3 millió forintot szponzori bevételekből és nevezési díjakból terveztek fedezni, míg a fennmaradó 9,622 milliárd forint kiadáshoz állami költségvetési forrás volt szükséges. Az Európai Olimpiai Bizottságok (EOC) 2012-ben, Rómában döntöttek arról, hogy Győr lesz a fesztivál házigazdája.

Az EYOF egy 6+1 napos rendezvény volt 2017 júliusában, 3600 hivatalos küldött részvételével (sportolók és a csapatot kísérő hivatalos személyek), akik ötven or-

szágból érkeztek. A sportversenyeket a 14-18 éves korosztály számára írták ki, tíz olimpiai sportágban, amelyek: atlétika, kerékpár, torna, judo, úszás, tenisz, kosárlabda, kézilabda, röplabda, kajak-kenu. Az EYOF méreteiben „a Téli Olimpiával megegyező esemény és birtokolja az olimpiai védett jelképek használatának jogát, mint ötkarika, himnusz és zászló” (Domanyik, 2016, p. 3). Az EYOF megfelel a fenti nemzetközi sportrendezvények meghatározásnak, hiszen ötven különböző ország 2503 sportolója mérette össze a teljesítményét, tíz különböző sportágban. A sportrendezvény nyolc versenyhelyszínén zajlott, népszerűségét tükrözi a 80 ezres helyszíni látogatószám, a fogyasztók (résztevők és érdeklődők) kiemelt figyelmét élvezte a rendezvény. A verseny nemzetközi szabályrendszer alapján zajlott. Médiaképességét 169 perc élő televíziós közvetítés és 358 óra webstream jellemzi, amely által a világ összes pontján követhető volt, és megfelelt a médiaképesség öt feltételének. 149 hazai és 77 külföldi, összesen 226 médiamunkás akkreditált az eseményre 22 országból (www.gyor2017.hu). A tíz sportág mindegyike látványsport és globálisan ismert.

A kutatás módszertana

A módszertan megválasztására a nemzetközi sportrendezvényekhez kötődő nemzetközi szakirodalom áttanulmányozása után került sor. Feltárandó és kutatható, hogy a kis- és közepes méretű események mennyire befolyásolják a fogadó közösségben élők általános jólétét, különösen a nem-monetáris szempontok, például a társadalmi élet, a városok regenerálása, a sportban való részvétel, a környezet vagy az infrastruktúra szempontjából (Taks, Chalip & Green, 2015). A kutatás tárgya, az EYOF, egy nem-mega rendezvény, amelyek esetében a társadalmi, környezeti hatások állnak a kutatások középpontjában, amelyek esetében az adatfelvétel módja elsődleges, a szervezőváros lakosainak észlelésein és véleményén alapul. Hiszen ők kerülnek a legközvetlenebb kapcsolatba a rendezvénnyel, rájuk van hatással az. A nemzetközi szakirodalomban Baldock, Maes & Buelens (2011), Knott, Swart & Visser (2015), Üngüren, Kacmaz & Yetkin (2015) végzett a szervezőváros lakosai körében vizsgálatot (2. táblázat).

Kutatásomban a „háromszögelés” kutatási módszerét használva többféle adattípust használtam fel (Ghauri & Gronhaug, 2011). Az empirikus kutatás során kvalitatív és kvantitatív módszereket alkalmaztam. Jelen tanulmány a komplex kutatás kvantitatív kérdőíves eredményeit mutatja be, ez a lakosság megkérdezése. A cikk erre való korlátozása okán, a teljes kutatási munkából a kvalitatív részt, a szervező város stratégiai szemléletét nem mutatom be. A tanulmány fókuszához ezen részből Győr város két fő stratégiai célja kiemelendő: 1. lakosok széles körű bevonása és elkötelezetté tétele az EYOF iránt, 2. erős kapcsolódások létrehozása a városfejlesztési célok és az EYOF között. E stratégiai célok megvalósulását a kvalitatív kutatás megerősítette. A kérdőív összeállításában Üngüren, Kacmaz & Yetkin (2015) Országos és nemzetközi sportesemények helyi lakosok általi fogadtatása és hatásai című tanulmányában szereplő kérdőívet használtam (a kialakult faktor-

1. táblázat
A szervezőváros lakosainak véleményén alapú
kutatások

Szerzők	Sportrendezvény	Város
Balduck, Maes & Buelens (2011)	The Social Impact of the Tour de France: Comparisons of Residents' Pre- and Post-event Perceptions	Ghent
Knott, Swart & Visser (2015)	The impact of sport mega-events on the quality of life for host city residents: Reflections on the 2010 FIFA World Cup	Cape Town
Üngüren, Kacmaz & Yetkin (2015)	Presidency Bicycle Tour	Alanya
Máté (2017) (publikálva Máté, 2019)	Gyulai István Memorial: Hungarian Athletics Grand Prix	Székesfehérvár

Forrás: saját gyűjtés (2017)

struktúra fontos inputot jelentett) alapul. Ezt egyeztettem a fent említett további két tanulmány kérdőívével. A saját kérdőív összeállítása során kiemelt figyelmet kapott a magyarországi értelmezhetőség. A kérdőívet egy pilot kutatás keretében Székesfehérváron teszteltem 2017 nyarán a Gyulai Memorial versenyhez kapcsolódóan. A mintául vett kérdőív esetében a városi lakosok sportrendezvényekről szerzett percepcióit nyolc szempont szerint határozták meg a későbbi elemzésekben. A szempontok az alábbi elnevezéseket kapták: gazdasági hozzájárulás, a sportkultúra inspirációja, forgalomtorlódással kapcsolatos problémák, reklámeszköz és márkaérték-növekedés, környezeti károk, társadalmi interakció, infrastruktúra-fejlesztés és sportberuházások odavonzása, illetve pénzügyi teher és a ki nem használt kapacitások problémája (Üngüren, Kacmaz & Yetkin, 2015). Az általam fejlesztett kérdőívben a hatások lakosok általi értékelésekor a következő csoportelnevezéseket használok: Gazdasági hozzájárulás, Gazdasági hozzájárulás – azon belül turisztika, Infrastruktúra-fejlesztés és sportberuházások odavonzása, Pénzügyi teher és a ki nem használt kapacitások problémája, Társadalmi interakció, Közlekedéssel kapcsolatos tapasztalatok, Környezeti károk, A sportkultúra inspirációja.

A kérdőívet online felületen rögzítettem a Qualtrics program segítségével, amely három részből állt – általános bevezető kérdések, attitűdkérdések és információk a kitöltőkről. A fő fókusz adó attitűdkérdések, a hatások értékelése nyolc kérdéscsoportban történt. A nemzetközi sportrendezvényekről a lakosok véleményét a rendezvény előtt és utána is megkérdeztem. A közösségi médiában egy tematikus oldal létrehozásával (Máté Tünde – Sport. Gazdaság. Nemzetközi sportrendezvények.) terjesztettem a kérdőívet. A kiválasztott célcsoport a 14 éves és a feletti győri felhasználók, illetve Győr vonzáskörzetében élők. A rendezvény előtti kérdőív kitöltésére 22 napot hagytam 2017. július 1-22. között, 806 teljes kitöltés született. A post kérdőív esetében pedig 21 nap alatt 2017. augusztus 1-21. között 703 teljes kitöltés született. A kitöltők győri

lakosok és életvitelükben, napi ügyintézésükben Győrhez kötődő polgárok (ez a kitöltők önbevallásán alapul, a kérdőívben nyilatkoztak erről). Az adatfelvétel összesen 1509 kitöltött kérdőívet hozott, amelyből kontrollkérdés és 7 kulcsvaltozó ellenőrzésével 172 esetben volt azonosítható, hogy minkét kérdőívet kitöltötték. Az összevont adatbázis létrehozásával 1337 különböző esetet kaptam, amelyből 172 a metszet. Ezen az adatbázison az utólagos reprezentativitást három dimenzió – nem, kor, iskolai végzettség – alapján állapítottam meg. A kvantitatív kutatás esetében faktorelemzés, nemparaméteres tesztek, klaszterelemzés és lineáris regresszió elemzés által kapott eredmények alapján került sor a modellállításra. A kérdőívben a kitöltők az attitűdkérdések során 41 pozitív és negatív állítást ötfokozatú Likert-skálán értékelték: Egyáltalán nem értek egyet - Nagyrészt nem értek egyet - Egyet is értek, meg nem is - Nagyrészt egyetértek - Teljes mértékben egyetértek - Nem tudom megítélni.

Kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdésem, hogy a szervezőváros lakosainak véleményét meghatározó tényezők (életminőség, sportfogyasztás, várossal való elégedettség) milyen összefüggésben vannak a nemzetközi sportrendezvény hatásainak megítélésével? Az eredmények alapján meghatározható a társadalmi támogatottság tényezői és azok összefüggései. Ehhez kapcsolódóan a nemzetközi szakirodalom és a kvalitatív kutatás eredményeire alapozva három hipotézist fogalmaztam meg.

H1: A nemzetközi sportrendezvények általános pozitív megítélése pozitív kapcsolatban áll sportfogyasztási aktivitással.

H2a: Aki az életminősége szubjektív megítélése szerint elégedett, az támogatja általánosságban a nemzetközi sportrendezvények szervezését, és hatásait pozitívan ítéli meg. H2b: Az étellel való elégedettség összefüggésben van a várossal való elégedettséggel, a városi szolgáltatások pozitív megítélésével.

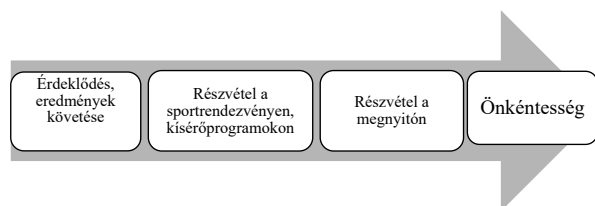
H3: Minél magasabb fokú a bevonódás, annál kizárólagosabban (exkluzívabban) jellemző az emberek azon csoportjaira, hogy pozitívan, lelkesen viszonyulnak a rendezvényhez.

Bevonódás. A kutatási kérdés szempontjából fontos meghatározni, hogy a kutatás tárgya, vagyis az EYOF 2017 esetében hogyan kerültek bevonásra a helyi lakosok? A bevonás fontosságát Perić et al. (2016) is hangsúlyozza a kisebb a helyi társadalomra építő rendezvények esetében (Gorski kotar, Szánkó kupa). Kutatásában a gazdasági és társadalmi eredményeket javító teóriákat fogalmaz meg, amely közül kiemelkedő fontosságú a helyi közösség aktív bevonása a sportrendezvényben való aktív részvételbe. Az EYOF esetében a lakosok bevonása, a rendezvényhez való kapcsolódásuk több szinten valósulhatott meg. Az első szint a kvantitatív kutatásban a lakosok bevallásán alapul. A különböző szinteket a poszt kérdőívben kérdeztem. A 2. szint, amikor a lakosok személyesen részt vettek a sportrendezvényeken vagy azok kísérőprogramjain. A 3. szint egy olyan program, ahol megjelenik a fizetési

hajlandóság, a megnyitón való részvétel, jegyvásárlással. Ez képezi a 2. és a 3. szint közötti különbséget, hiszen a sportrendezvényen és kísérőprogramjain való részvétel ingyenes volt, míg a megnyitóra 2990 forintért, egységes áron volt lehetőség a jegyvásárlásra. A 4. szint, azaz az önkéntes tevékenység ellátása a sportrendezvényen, amely esetben az önkéntes a saját erőforrását, munkavégző képességét és idejét ajánlja fel a rendezvény sikerének érdekében (2. ábra).

2. ábra

A bevonódás különböző szintjei az EYOF esetében

Forrás: saját szerkesztés (2017)

A minta jellemzői

Az összevont adatbázis 1337 egyedi esetet tartalmaz. Az eredmények elemzéséhez mind a leíró, mind a magyarázó eljárások esetében mindkét kérdőívnel komplex súlyozást alkalmaztam a reprezentativitás utólagos biztosításához, így az eredmények általánosíthatók az alappopulációra. A súlyozás három dimenzióra – nem, kor, iskolai végzettség – vonatkozott.

A három kutatási kérdéshez kapcsolódó legfontosabb statisztikai adatok a következők. A sportolási szokásokra vonatkozó kérdések jól mutatják, hogy a győri lakosok több mint 50%-a gyermekkorában öt évnél tovább sportolt, közel 50%-uk pedig jelenleg is hetente, vagy annál gyakrabban sportol. A sportfogyasztási szokások esetében a győri lakosok közel 50%-a gyakran olvas újságban, hallgat rádióban vagy néz tv-ben sporthíreket. 54,4%-uk pedig gyakran néz sportközvetítést. A szubjektív életminőségre vonatkozó kérdésben tízfokozatú skálán jelölhette a válaszába, hogy mennyire elégedett az anyagi helyzetével, munkahelyével/foglalkozásával és egészségi állapotával. A megoszlások jól mutatják mindhárom esetben, hogy inkább elégedettek a lakosok, mint nem. Az anyagi helyzet esetében az átlagpontszám 6,2, a munkahelye/foglalkozása esetében 6,79, míg az egészség esetében 6,5. Ha megnézzük az eloszlási tulajdonságot, az átlaghoz való viszonyítást, akkor látjuk, hogy az átlagértéknél a lakosok hány százaléka elégedettebb. 50,9 százalékkuk (anyagi helyzetével), 61,9 százalékkuk (munkahelyével) és 56,1 százalékkuk (egészségügyi állapotával) az átlagnál elégedettebb a szubjektív életminőségével. A győri lakosok 49,2 százaléka részt vett az elmúlt években Győrben megrendezett nemzetközi sportrendezvényen. A szabadidő eltöltésére vonatkozó kérdésben 14,5 százalék jelölte, hogy gyakran látogat sportrendezvényt. A nemzetközi sportrendezvények általános megítélésének egyik alapkérdése volt, hogy támogatják-e a lakosok Győr város azon törekvéseit, hogy a jövőben is nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont, amelyre 72,6 százalékban adtak pozitív választ.

2. táblázat

Súlyok számítása három dimenzió alapján

	Pre					Post				
	Populáció		Minta		súly	Populáció		Minta		súly
	N	%	N	%		N	%	N	%	
Nem										
nő	57473	53,5	497	61,7	0,8676	57473	53,5	404	57,5	0,9309
férfi	49955	46,5	309	38,3	1,2129	49955	46,5	299	42,5	1,0933
Iskolai végzettség										
alapfokú	20591	19,2	57	7,1	2,7103	20591	19,2	57	8,1	2,3639
középfokú	61766	57,5	338	41,9	1,3710	61766	57,5	317	45,1	1,2750
felsőfokú	25071	23,3	411	51,0	0,4576	25071	23,3	329	46,8	0,4986
Korcsoport										
14-19	6389	5,9	88	10,9	0,5363	6389	5,9	86	12,2	0,4786
20-29	15027	13,8	167	20,7	0,6647	15027	13,8	171	24,3	0,5661
30-39	20556	18,8	152	18,9	0,9990	20556	18,8	137	19,5	0,9667
40-49	19933	18,3	205	25,4	0,7182	19933	18,3	173	24,6	0,7423
50-59	14792	13,6	118	14,6	0,9260	14792	13,6	82	11,7	1,1622
60-	32413	29,7	76	9,4	3,1504	32413	29,7	54	7,7	3,8673

Forrás: saját szerkesztés (2017)

Tematikus főkomponensek kialakítása és klaszterelemzés

A többváltozós elemzések megalapozásához olyan mutatók kialakítását végeztem el, amelyek segítségével a részletesen vizsgált attitűdök csoportjait egy-egy komplex indikátorral tudom mérni. Az összevont indikátorok kialakítását megelőzően az adatok alkalmasságának vizsgálatára került sor, összességében elmondható, hogy a korreláció jelenléte és szignifikáns volta, a megfelelő MSA, KMO-értékek és a szignifikáns Bartlett-tesztek azt igazolják, hogy a változók alkalmasak a faktorelemzésre. A faktorelemzés módszerét az adatok tömörítése és az adatstruktúra feltárása céljából választottam ki. Az eljárás során a kiinduló változókat úgynevezett faktorváltozókká vontam össze, amelyek közvetlenül nem figyelhetők meg. Módszerként domináns főkomponens-elemzést alkalmaztam, ami a faktorelemzés speciális esete. Az eljárás során kialakított főkomponensek egyes esetekhez rendelt pontszámait további elemzésekhez, elsősorban klaszterek kialakításához használtam fel.

A következő lépésben azt kívántam vizsgálni, hogy kialakíthatók-e olyan homogén csoportok a válaszadók-ból, amelyek a sportrendezvényvel kapcsolatos attitűdökön alapulnak. Amennyiben létrehozhatók ilyenek, fontos kérdésnek tekinthető, hogy milyen társadalmi jellemzőkkel, tevékenységszerkezettel és szokásrendszerrel írhatók le. Ebből a célból klaszterelemzést végeztem. A klaszterek számának meghatározásakor első lépésben a bevont változók számát kellett figyelembe vennem. Elsődleges szabály, hogy a klaszterek számának alacsonyabbnak kell lennie a bevont változók számánál. Erre való tekintettel négy, öt és hat klasztert létrehozó eljárásokat végeztem. Négy esetben nem váltak szét kellően a csoportok, a „speciális” klaszterek rejtve maradtak. Hat klaszter esetében egy klaszter esetszáma túlzottan alacsony volt, illetve ez a klaszter jellege alapján nem is mutatott karakterizálható eltérést. Ezek alapján az ötklaszteres megoldás bizonyult a legjobbnak. Az egyes klasztereket társadalmi háttér, életminőség, illetve a sporthoz, sportrendezvényekhez való hozzáállás tekintetében jellemeztem.

A 3. táblázatban láthatók a végleges klaszterközéppontok. A klaszterelemzésbe bevont főkomponensek közül négy – gazdaság, turizmus, társadalom, sport – pozitívan, míg az infrastruktúra, a társadalom és a környezet negatívan definiált.

A klaszterközéppontok alapján az egyes klaszterek jellemzői a következők:

1. *Pozitív hozzáállásúak:* akik bizakodóak, lehetőséget adnak arra, hogy a rendezvény pozitív hatásokat érhet el. Pozitívan definiált faktorok esetében enyhén pozitív, a negatívan definiáltak esetében két pozitív és egy semleges megítélés mutatható ki. Ide tartoznak azok, akik a közlekedési hatásokat tekintve semlegesek, a többi esetben enyhén pozitív az attitűdjük. A pozitív hozzáállásúak között a középfokú végzettségek felülreprezentáltsága jellemző. A csoportban meghatározó a hetente többszöri sportolás. A városi szolgáltatásokkal, anyagi helyzetükkel, foglalkozásukkal/munkahelyükkel és egészségükkel az átlagnál elégedettebbek. A sportfogyasztási szokások esetében a csoportban felülreprezentáltak azok, akik gyakran olvasnak sporthíreket újságban és interneten, gyakran néznek sporthíreket és sportközvetítéseket a TV-ben. A pozitív hozzáállásúak 54,7 százalékát tekintve a nemzetközi sportrendezvények nagyrészt hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A csoportban felülreprezentáltak azok, akik támogatják, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont.

2. *Ellenzők:* Erősen negatív megítélés jellemző rájuk mind a hét főkomponens esetében. Ők azok, akik elutasítják a rendezvény lehetséges pozitív hatásait, azokat általánosságban negatívnak látják. Az elutasítók között a gazdasági aktivitás szerinti legaktívabb korosztály a 40-49 és az 50-59 korosztály a felülreprezentáltak. A felsőfokú végzettségük aránya ebben a csoportban magasabb, mint a teljes minta esetében. Foglalkoztatási státuszuk szerint az alkalmazottak a felülreprezentáltak. A sportfogyasztási szokások esetében a csoportban felülreprezentáltak, akik sohasem olvasnak sporthíreket újságban és interneten, sohasem néznek sporthíreket és sportközvetítéseket a TV-ben. Az ellenzők esetében 44,6 százalék szerint a nemzetközi sportrendezvények egyáltalán nem járulnak hozzá a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A csoportban erősen felülreprezentáltak azok, akik egyáltalán nem értenek egyet azzal az állítással miszerint nemzetközi sportrendezvények előnyei nagyobbak, mint a hátrányai. A csoportban felülreprezentáltak azok, akik nem támogatják, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont.

3. *Környezetüket féltő semlegesek:* akik félnek a közlekedési fennakadásoktól és a környezetük károsodásától,

3. táblázat

Végleges klaszterközéppontok

	Főkomponens						
	gazdaság	turizmus	infrastruktúra	társadalom	közlekedés	környezet	sport
1.	0,5480	0,5973	-0,4623	0,5139	0,0306	-0,5080	0,3860
2.	-1,4289	-1,5757	1,2784	-1,5253	0,6338	0,8910	-1,4140
3.	-0,0498	0,0469	0,3220	0,1687	0,5968	1,0582	0,0517
4.	-0,5615	-0,4874	0,4971	-0,5653	0,1467	-0,1975	-0,4480
5.	1,17576	1,0677	-1,3633	1,1162	-1,4172	-0,8854	1,2018

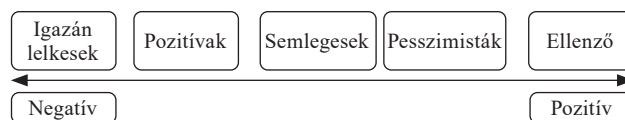
Forrás: saját kutatás (2017)

például, hogy beparkolnak eléjük, vagy fákat vágnak ki. A közlekedés és a környezet témában erősen negatív attitűdök tükröződnek. A többi témában semlegesnek tekinthetők. A klaszterbe tartozók között felülreprezentáltak a nők és a fiatalabb korosztály tagjai, a 14-19 és 20-29 év közötti életkorúak. A csoport életkori sajátosságából is adódik, hogy ebben a csoportban az alapfokú végzettségűek és foglalkoztatási státusz szerint pedig a tanulók vannak felülreprezentálva. A sportfogyasztási szokások esetében a csoportban felülreprezentáltak, akik ritkán olvasnak sporthíreket újságban és interneten, ritkán néznek sporthíreket és sportközvetítéseket a TV-ben. A környezetüket féltő semlegesek hozzáállásúak 50,8 százaléka szerint a nemzetközi sportrendezvények nagyrészt hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A semleges csoportban felülreprezentáltak azok, akik támogatják, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont.

4. *Pesszimisták:* akik enyhén negatívan viszonyulnak a hatásokhoz. A közlekedés és környezet tekintetében inkább semlegesek. A felsőfokú végzettségűek itt az átlagnál magasabb szinten jelennek meg a csoportban. A sportolási szokásaikat tekintve felülreprezentáltak azok, akik soha nem sportolnak. A sportfogyasztási szokások esetében a csoportban felülreprezentáltak, akik ritkán néznek sportközvetítéseket. A pesszimisták esetében 35,4% egyet is ért, és nem is azzal az állítással, hogy a nemzetközi sportrendezvények hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz

3. ábra

A klaszterek elhelyezése egy pozitív és negatív tengely mentén

Forrás: saját szerkesztés (2021)

5. *Az igazán lelkesek:* akik optimisták a hatásokkal kapcsolatban, mind a hét főkomponens esetében erősen bizakodó a hozzáállásuk. Az igazán lelkesek csoportjába tartozók között felülreprezentáltak a nők és az idős korosztály tagjai, akik a 60 éves vagy afelett lévő korosztályba tartoznak. A csoport életkori jellemzőiből adódóan a foglalkoztatási státuszuk szerint ők többségében inaktívak. A klaszterben felülreprezentáltak azok, akik gyermekkorukban ötnél több évet sportoltak. A városi szolgáltatásokkal, anyagi helyzetükkel, foglalkozásukkal/munkahelyükkel és egészségükkel az átlagnál elégedettebbek a csoport tagjai. A sportfogyasztási szokások esetében a csoportban felülreprezentáltak, akik gyakran olvasnak sporthíreket újságban és interneten, gyakran néznek sporthíreket és sportközvetítéseket a TV-ben. Az igazán lelkesek esetében 82,7 százalék szerint a nemzetközi sportrendezvények egyértelműen hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A csoportban erősen felülreprezentáltak azok, akik szerint a nemzetközi sportrendezvények előnye

4. táblázat

Kategóriánkénti megoszlások és a függetlenségvizsgálatok eredménye

		Vett-e már részt nézőként, szurkolóként az elmúlt években Győrben megrendezésre került nemzetközi sportrendezvényeken?		Milyen gyakran szokott Ön szurkolóként sportrendezvényre járni?			teljes
		igen	nem	gyakran	ritkán	soha	
A nemzetközi sportrendezvények hozzájárulnak a pozitív változásokhoz	egyáltalán nem	7,3	11,8	8,8	7,1	18,8	9,6
	nagyrészt nem	7,1	14,2	10,4	7,6	21,6	10,7
	igen is meg nem is	13,6	19,9	11,0	16,8	20,4	16,7
	nagyrészt igen	36,3	32,0	33,5	36,8	25,1	34,1
	teljesen igen	35,8	22,2	36,3	31,7	14,1	28,9
		sig: 0,000		sig: 0,000			
A nemzetközi sportrendezvények előnye nagyobbak	egyáltalán nem	7,6	15,0	11,1	7,8	23,7	11,3
	nagyrészt nem	8,1	19,3	6,1	11,9	25,7	13,8
	igen is meg nem is	15,0	19,2	11,7	17,2	20,9	17,1
	nagyrészt igen	34,0	28,3	31,7	34,9	17,7	31,1
	teljesen igen	35,4	18,2	39,4	28,3	12,0	26,7
		sig: 0,000		sig: 0,000			
Támogatja a rendezést	nem	14,1	25,0	10,7	13,8	47,2	19,4
	igen	85,9	75,0	89,3	86,2	52,8	80,6
		sig: 0,000		sig: 0,000			

Forrás: saját kutatás (2017)

nagyobbak, mint a hátrányai. Az igazán lelkesek 100 százalékban támogatják, hogy Győr Megyei Jogú Városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont.

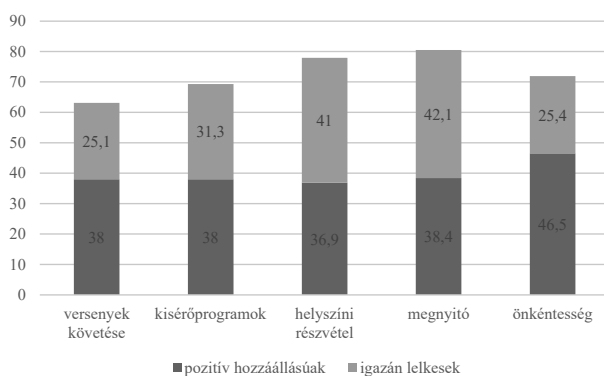
A klaszterjellemzők vizsgálatának segítségével lehetőség nyílt annak a feltételezésnek (H1) a tesztelésére, miszerint a nemzetközi sportrendezvények általános pozitív megítélése pozitív kapcsolatban áll sportfogyasztási aktivitással. A klaszterekbe való besorolás alapján elmondható az, hogy a pozitív hozzáállásúak és az igazán lelkesek, tehát a nemzetközi sportrendezvények tekintetében pozitív klaszterek sportfogyasztásukban elkülönülnek a többitől. Támogatásban is magasán átlag felettiek (3. ábra).

A nemzetközi sportrendezvények általános megítélése és a sportfogyasztás között további kapcsolatot feltételezve páronkénti próbákkal is tesztelhetők a következő állítások közötti összefüggések. A kategóriánkénti megoszlásokat és a függetlenségvizsgálatok eredményét mutatja a 4. táblázat. Látható, hogy minden esetben szignifikáns a kapcsolat és a cellánkénti megoszlások alakulásából a pozitív irány is megmutatkozik.

A bevonódás különböző szintjeit (H3) kérdőíves vizsgálat eredményein keresztül elemzem. Abból a feltételezésből indulok ki, hogy a rendezvényhez való pozitív viszonyulás magasabb fokú bevonódással jár együtt. Ennek vizsgálatára alkalmasak a kialakított klaszterek, a bevonódás különböző szintjeiben érintett csoportokon belüli megoszlásának megfigyelésével. A 4. ábra azt mutatja meg, hogy a két pozitív klaszterbe tartozó csoport a bevonódás egyes szintjein milyen arányt képvisel. A felhasznált változók az alábbiak: Versenyek követése: azok aránya, akik bármilyen formában (TV, internet, sajtó, helyszíni) követték a versenyeket; Kísérőprogramok: azok aránya, akik részt vettek az EYOF kísérőprogramjain; Helyszíni részvétel: azok aránya, akik kilátogattak a versenyekre.; Megnyitó: azok aránya, akik részt vettek a megnyitón; Önkéntesség: az önkéntesek aránya.

4. ábra

A pozitív klaszterekbe tartozók aránya a bevonódás különböző formáival jellemezhető válaszadók között (%)

Forrás: saját kutatás (2017)

A bevonódás különböző szintjei szerint a két pozitív hozzáállásúnak tekintett klaszterbe tartozók részarányát megfigyelve elmondható, hogy a bevonódás intenzitásá-

nak növekedésével párhuzamosan a pozitív klaszterekben mutató koncentráció is erősödik. Ez a trend a bevonódás legmagasabb szintjeként jellemezhető önkéntesség esetében nem érvényesül ugyan, de amennyiben csak a koncentrációt nézzük, itt is elmondható, hogy a vizsgált két klaszterbe tartozók a mintában mutató arányukhoz képest másfélszeresen felülreprezentáltak.

A sportrendezvény hatásértékelésének komplex modellje

A modellalkotás célja, hogy feltárjam, hogy a hatások (továbbá a puha és a kemény örökség) megítélésében milyen tényezők játszanak szerepet, azok milyen erősségűek, közvetlenek vagy közvetettek? A modell kialakításában a post-adatbázist használtam, amelyben 703 teljesen kitöltött kérdőív került felvételre. Az adatbázis súlyozott, tehát reprezentatív az alapsokaságra vonatkozóan. A nemzetközi szakirodalom feldolgozása alapján megkülönböztethetünk hatásokat, puha és kemény örökséget is. Három összevont változó a kérdőívben használt állítások csoportosításával alapján jött létre. Az állításokat aszerint soroltam be, hogy a rendezvénynek egy automatikusan, rövid távon, a lakosok által a kitöltés időpontjában már megtapasztalt, átértékeléséről van szó. Vagy egy hosszútávon fennmaradó örökségre (kemény és puha bontásban) vonatkozik az értékelendő állítás (1. Online melléklet).

A regressziós modellekben szereplő hét független változó – Sportfogyasztás, Sportolási szokások, Szubjektív életminőség, Város értékelése, Rendezvény iránti érdeklődés, Sportrendezvényhez való általános hozzáállás, Bevonódás – tulajdonságaikat tekintve magas mérésű szintűek. Ezeket a változókat használjuk a modellben. (A hét független változó kialakítása megtalálható a 2. Online mellékletben.)

A modell kialakítása

A modell kialakítását lineáris regresszió alkalmazásával végeztem el, amely egy olyan paraméteres eljárás, mely feltételezi a magyarázó (X) és a magyarázott (y) változó közti lineáris kapcsolatot. Ez azt jelenti, hogy lineáris regresszió becslése során a mintavételi adatok pontfelhőjére igyekszünk egyenest illeszteni. A regressziós egyenes egy átfogó képet ad arról, hogy y várhatóan hogyan változik X változásának hatására. „Ha két folytonos változó lineáris kapcsolatban van egymással, akkor az egyik segítségével előre jelezhetjük a másik értékét. Szükségünk van a függő és független változó kiválasztására, de ez nem jelent ok-sági kapcsolatot! Azt sem jelenti, hogy megértettük volna a kapcsolatot, de az összefüggés segítheti a megértését a kapcsolatnak és legfőképp releváns előrejelzéseink lehetnek. Minél szorosabb két változó kapcsolata, annál kisebb lesz az előrejelzés hibája” (Balázs, 2011, p. 3).

A lineáris regresszió alkalmazásának feltételei: A változók alkalmassága: Mind a függő, mind pedig a független oldalon magas mérési szintű változóknak kell lennie. A függő változónál ez egyértelműen teljesül, önmagában egy intervallumskáláról van szó. A független változók

esetében ennél némileg bonyolultabb a helyzet. A dummy változókból készített indexeket, illetve az átlagértékeket kezelhetjük skálaszintűként, így fenntartás nélkül alkalmasak a modellbe való bevonásra. Probléma azokkal a független változókkal adódik, amelyek eltérő skálákból készített kumulatív indexek. Így szerepelnek a modellben ordinális mérési szintű változók is. Felhasználásuk során abból indultam ki, hogy a mögöttük lévő kategóriák tartalma jól definiálható és elkülöníthető (Székelyi & Barna, 2003).

Más módon adja meg a változók alkalmasságát a próbákhoz tartozó magyarázott hányad mértéke, ami nem a próba elvégzésének feltétele, inkább ez alapján hozunk döntést arról, hogy megfelelő mértékű hatást tulajdonítunk-e a független változóknak. Figyelembe kell még venni egyéb feltételek teljesülését is a lineáris regresszió elvégzésekor, ilyen az állandó variancia, a linearitás, a normalitás, illetve többváltozós lineáris regresszió esetén a függetlenség. A bevont változók eloszlási tulajdonságai alapján megfelelőnek tekinthetők, nem rendelkezünk olyan outlierrel, amelyek a reziduálisok azonos szóródását akadályozzák, illetve mivel GLS-eljárást alkalmazok, biztosítva van, hogy a reziduálisok várható értéke nulla. A reziduálisok korrelálatlanságát a Durbin-Watson próba segítségével vizsgáltam. Az analitikus regresszió számítás célja az, hogy a tényezőváltozónak az eredményváltozóra gyakorolt hatását matematikai modell segítségével fejezze ki. A matematikai modellben specifikáljuk az analitikus regressziós függvényt.

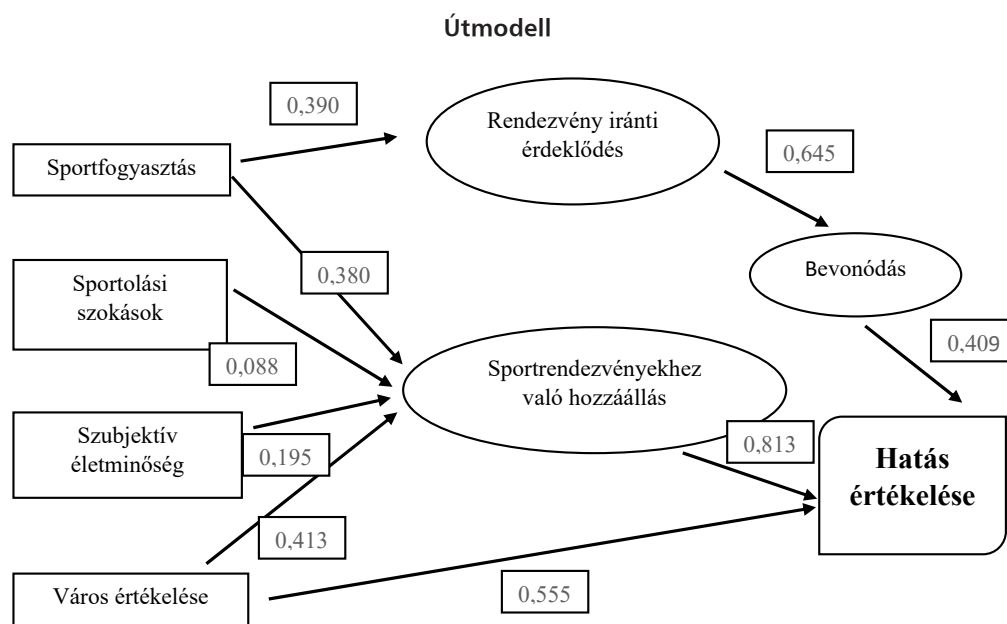
A módszer alkalmazása során voltak olyan regressziós eljárások, amely önmagukban is kis modellként is működnek, illetve egy-egy hipotézishez is köthetők. Az elvégzett regressziós próbák megadják a közvetlen és közvetett hatások erősségét. Az elemzés során a lineáris regresszió enter eljárását alkalmaztam. A hét független változó kétszintű hierarchiában helyezkedik el. Az első szint a

sportos érdeklődés, a sportfogyasztási szokások, a város és a szubjektív életminőség megítélése. A második szinten az esemény iránti érdeklődés, a sportrendezvényhez való általános hozzáállás és a bevonódás jelenik meg. A független változók két szintje egymásra épül, ezáltal vizsgálhatók a közvetlen, illetve közvetett hatások is. A hatások vizsgálata esetében egyrészt arra koncentráltam, hogy van-e szignifikáns kapcsolata a független és függő változók között, másrészt pedig ezen hatások erősségét is vizsgáltam. Ennek eredményeképpen a 5. ábrán látható útmodell rajzolható fel.

A modellben azonosított és szerepeltetett hatások esetében két kritériumnak kellett teljesülnie. Elsőként a független változó hatásának szignifikánsnak kellett lennie. A második feltétel a megfelelő mértékű magyarázati hányad volt, a modellben azok a kapcsolatok szerepelnek, amelyek esetében a független változó a függő varianciájának több mint 10%-át magyarázza. Az ábrán a jelzett két kritériumnak megfelelő hatásokhoz tartozó bétaegyütthatók értéke látható, ezek egymással összehasonlíthatók, minél magasabb az érték annál nagyobb a hatás erőssége.

Elsődlegesen három kapcsolat határozható meg közvetlenül. A legerősebb kapcsolat a sportrendezvényekhez való hozzáállás, a város értékelése, majd a személyes, aktív bevonódás és a hatások értékelése között van. A modell utakat jelöl. A város pozitív értékelése közvetlen módon meghatározza a hatások értékelését, azonban meghatározza a sportrendezvényekhez való hozzáállást is. A modell működését a hatások esetében vizsgáltam először, majd a puha és kemény örökség esetében is, amelynek eredményeit a táblázat mutatja. A puha és kemény örökség esetében is hasonló a felépítés, tehát ebből megállapítható, hogy nincs differenciált gondolkodás a hatások, puha és kemény örökség esetében. A kapott hierarchiák megegyezők.

5. ábra

Forrás: saját kutatás (2017)

Útmodell a puha és a kemény örökség esetében

	hatás			kemény örökség			puha örökség		
	rsquare	sig	beta	rsquare	sig	beta	rsquare	sig	beta
városértékelés	0,307	0,000	0,555	0,249	0,000	0,500	0,220	0,000	0,470
sportrendezvény-hozzáállás	0,661	0,000	0,813	0,585	0,000	0,766	0,550	0,000	0,742
bevonódás	0,166	0,000	0,409	0,171	0,000	0,415	0,147	0,000	0,385

Forrás: saját kutatás (2017)

Eredmények

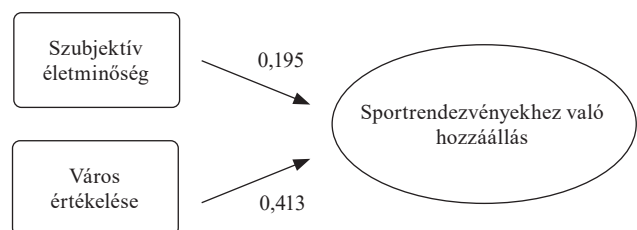
H1: A nemzetközi sportrendezvények általános pozitív megítélése pozitív kapcsolatban áll a magas sportfogyasztási aktivitással. A hipotézis bizonyítására a klaszterelemzés és a lineáris regresszió elemzésének eredményeit használtam fel. A klaszterelemzés során öt klaszter jött létre, amelyek a klaszterközpontok alapján az a következő jellemzőkkel rendelkeznek (1. Pozitív hozzáállásúak, 2. Ellenzők, 3. Környezetüket féltő semlegesek, 4. Pesszimisták, 5. Az igazán lelkesek). A pozitív hozzáállásúak, akik túlnyomó többségben támogatják, hogy Győr Megyei Jogú Városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont és szerintük a nemzetközi sportrendezvények nagyrészt hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz, a sportfogyasztási szokásaik tekintetében kiugró intenzitást mutatnak, gyakran olvasnak sporthíreket újságban és interneten, gyakran néznek sporthíreket a TV-ben és sportközvetítéseket. Az igazán lelkesek esetében 82,7 százalék szerint a nemzetközi sportrendezvények egyértelműen hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A csoportban erősen felülreprezentáltak azok, akik szerint a nemzetközi sportrendezvények előnyei nagyobbak, mint a hátrányai. Az igazán lelkesek 100 százalékgig támogatják, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont. A sportfogyasztási szokások esetében a csoportban felülreprezentáltak azok, akik gyakran olvasnak sporthíreket újságban és interneten, gyakran néznek sporthíreket a TV-ben és sportközvetítéseket.

Klaszterek alapján a H1 hipotézis elfogadtam, hiszen a pozitív hozzáállásúak és az igazán lelkesek, tehát a nemzetközi sportrendezvények tekintetében pozitív klaszterek sportfogyasztásukban elkülönülnek a többtől. Támogatásukban is magasan átlag felettiek. A nemzetközi sportrendezvények általános megítélése és a sportfogyasztás között további kapcsolatot feltételezve, szignifikáns összefüggések mutathatók ki páronkénti próbákkal a teljes mintára vonatkozóan. A páronkénti összevetések esetében a függetlenségvizsgálatok eredménye alapján mindenhol szignifikáns eltérés tapasztalható a sportfogyasztási szokások által képzett csoportok között a sportrendezvény megítélése tekintetében. Ezek a kapcsolatok minden esetben pozitív irányúak, tehát a sportrendezvények minél gyakoribb látogatása összekapcsolható a sportrendezvények előnyös megítélésével és támogatásával.

H2a: Aki az életminősége szubjektív megítélése szerint elégedett, az támogatja általánosságban a nemzetközi sportrendezvények szervezését és hatásait pozitívan itéli meg. H2b: Az élettel való elégedettség összefüggésben van a várossal való elégedettséggel, a városi szolgáltatások pozitív megítélésével. A hipotézis bizonyítására a klaszterjellemzők és a többszörös lineáris regresszió eljárás során kialakított modell alapján kerül sor. A klaszterjellemzők alapján a pozitív hozzáállásúak a városi szolgáltatásokkal, anyagi helyzetükkel, foglalkozásukkal/munkahelyükkel és egészségükkel az átlagnál elégedettebbek. A pozitív hozzáállásúak esetében a többi klaszterhez képest magasabb azoknak az aránya, akik, szerint a nemzetközi sportrendezvények nagyrészt hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A csoportban felülreprezentáltak azok, akik támogatják, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont. Az igazán lelkesek a városi szolgáltatásokkal, anyagi helyzetükkel, foglalkozásukkal/munkahelyükkel és egészségükkel az átlagnál elégedettebbek. Az igazán lelkesek esetében 82,7 százalék szerint a nemzetközi sportrendezvények egyértelműen hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz. A csoportban erősen felülreprezentáltak azok, akik szerint nemzetközi sportrendezvények előnyei nagyobbak, mint a hátrányai. Az igazán lelkesek 100%-ig támogatják, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont. A lineáris regresszió eredményeiből létrehozott modell jól mutatja, hogy az életminőség szubjektív értékelése és a város értékelése, mint független változó meghatározza a rendezvényhez való hozzáállást. A város jellemzőinek pozitív értékelése erősebb hatást gyakorol a rendezvényhez való hozzáállásra (6. ábra).

6. ábra

Az életminőség szubjektív értékelése, a város megítélése és a nemzetközi sportrendezvények megítélése közötti kapcsolat

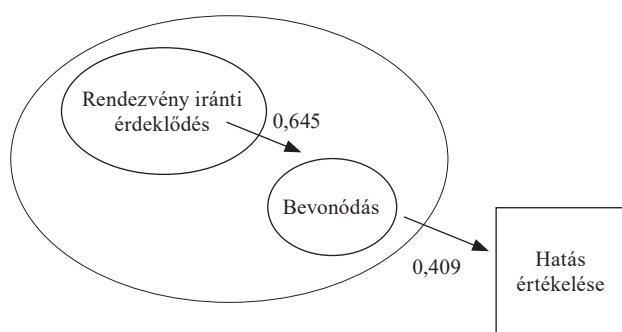
Forrás: saját kutatás (2017)

A két kiinduló tényező – a város különböző jellemzőinek és szolgáltatásainak értékelése, valamint a szubjektív életminőség – egymással is kapcsolatban van; az ezeket megmagyarázó komplex mutatók között közepes erősségű pozitív korreláció áll fenn, és e kapcsolatok megléte a szubjektív életminőség és a város jellemzőinek egyedi mutatóinak túlnyomó többsége esetén is megfigyelhető.

H3: Minél magasabb fokú a bevonódás (a rendezvényen való részvétel), annál kizárólagosabban (exkluzívan) jellemző az emberek e csoportjaira, akik pozitívan, lelkesen viszonyulnak a rendezvényhez. A kutatási kérdésemhez kapcsolódó harmadik hipotézis esetében a lakosok nemzetközi sportrendezvény általi bevonódását vizsgáltam, az EYOF esetében. A lakosok bevonása, a rendezvényhez való kapcsolódásuk több szinten valósulhat meg. Az első szint a kvantitatív kutatásban a lakosok bevallásán alapul. A megfigyelés mind a négy szinten lehetséges volt. A 2. és a 3. szint közötti különbséget az adja, hogy a sportrendezvényeken és kísérőprogramokon való részvétel ingyenes volt, míg a megnyitóra egységes áron, 2990 forintért volt lehetőség a jegyvásárlásra. A 4. szint az önkéntesség esetében pedig az önkéntes saját erőforrását, munkavégző képességét és idejét ajánlja fel a rendezvény sikerének érdekében. A bevonódás különböző szintjeinek vizsgálatára alkalmas az a klasszifikáció, amellyel a klaszterelemzés során alakítottam ki homogén csoportokat. Látható, hogy a két, egyértelműen pozitív hozzáállással jellemezhető klaszterbe tartozók részaránya emelkedő tendenciát mutat a bevonódás egyre magasabb szintjeivel párhuzamosan (7. ábra). A bevonódás legmagasabb szintje, az önkéntesség kissé megtöri ugyan ezt a trendet, de a felülreprezentáltság jelentős mértéke ebben az esetben megmutatkozik.

7. ábra

Útmodell a bevonódás mértéke és a sportrendezvény hatásainak értékelése esetében

Forrás: saját kutatás (2017)

A komplex regressziós modell vizsgálata során kimutatható volt, hogy a bevonódás mértéke pozitív kapcsolatban van a sportrendezvény hatásainak értékelésével.

Következtetések

A tanulmány következtetéseként a következő komplexen értelmezhető megállapítások hozható. Megfelelő sport-

rendezvényt a megfelelő városba, amelynek főbb tényező: infrastruktúra, társadalmi támogatás, sportos város. Először a rendelkezésre álló infrastruktúra és a fejlesztett infrastruktúra jól illeszkedjen egymáshoz, azok hosszú távon jól hasznosíthatók, valódi városfejlesztés jön létre a rendezvény által, amelyből a lakosok profitálhatnak. A városban rendelkezésre álljon az a gazdasági potenciál, amely a rendezvény támogatásában és a rendezvény örökségének gondozásában is szerepet akar és tud vállalni. A kívánt társadalmi támogatás akkor érhető el, ha a város adottságai, rendelkezésre álló erőforrásai passzolnak a nemzetközi sportrendezvény által elvárt erőforrásokkal. A városban elérhető életminőség megfelelő legyen a lakosok számára. Fontos, hogy a város adottságaival, szolgáltatásaival a lakosok elégedettek legyenek, a kulcsterületeken, mint oktatás, egészségügy, közlekedés a sportrendezvény pozitív hatás hozzon. A város „sportos város”, olyan aktív és passzív sportfogyasztási szokásokkal rendelkeznek a lakosok, amelyekre később is építközhetünk. A EYOF mérete, erőforrás igénye megmaradt a képzeletbeli határon belül, ami ezen közösség számára támogatható volt.

A lakosok bevonása kulcsfontosságú a társadalmi támogatottság elérésében. A lakosok tájékoztatása a fejlesztésekről, a folyamatos információszolgáltatás, a rendezvény bemutatása, a rendezvény iránti érdeklődés felkeltése mind-mind fontos lépés azért, hogy az ismeretlen dolog ismerőssé váljon, a vélt vagy valós félelmek a negatív hatásoktól, az irreális pozitív hatások kitisztuljanak és valós információkon alapuló vélemény alakuljon ki. A bevonás esetében a legmagasabb szint az önkéntesség, az a rendezvény iránti elkötelezettségnek a maximális szintje, amikor a szervezőváros lakosából szervező lesz és munkájával segíti a rendezvény létrehozását, azonban ez csak egy szűkebb csoport esetében valósítható meg. A legalacsonyabb szint az érdeklődés felkeltése a rendezvény iránt, a város összes lakosára vonatkozik az óvodástól a szeniorokorúakig. A technológiai fejlődésnek köszönhetően, a kommunikációban rengeteg eszköz áll rendelkezésünkre, hogy a célcsoportjaink számára differenciált üzeneteket juttassunk, a különböző csoportokat különböző módon vonjuk be. Itt csatlakozhat vissza az a szakirodalmi megállapítás miszerint a nemzetközi sportrendezvényeket egy szervezeti tanulásként határozza meg, amely általa a szervezőváros komplexen társadalmi, gazdasági, infrastruktúra szempontjából fejlődni tud.

Kutatási korlátok, jövőbeni lehetőségek

A kutatás korlátjaként, egyben meghatározó jellemzőjeként megfogalmazható, hogy a kérdőívet kizárólagosan online terjesztettem, tehát a kitöltők köre leszűkült az online felületet használókra. E korlát magával hordozza azt is, hogy azok köre, akik nem tudtak a rendezvényről, vagy nem tartották érdekesnek a témában véleményt formálni azok valószínűleg nem kattintok a kérdőív kitöltésére. A jövőbeni kutatási lehetőségeket az időben és térben való nyitással képzelem el. Az idő alatt a kutatás megismétlését értem, a rendezvény után három évvel, 2020 nyarán már sikeresen megismétltem, a következő kutatás öt

év múlva, 2022 nyarán lesz aktuális. Területileg pedig a kutatás elvégezhető Magyarország más városában, vagy a szomszédos országok egyikében. Magyarország esetében a főváros Budapest, a vidéki városok közül pedig Székesfehérvár és Debrecen lehet a potenciális lehetőség. Nemzetközi szinten pedig, hogy Ausztria és/vagy Szlovákia (Comenius Universityről már érkezett megkeresés). A kutatás erősségének tartom, a nemzetközi minta alapján felépített kérdőívet és a kidolgozott kutatási koncepciót, amely a jövőben jól használható, adoptálható más rendezvényekre is.

Összegzés

A kutatási kérdés és hipotéziseinek elfogadásával az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál 2017, Győr esetében végzett kutatás eredményeként megfogalmazható, hogy a nemzetközi sportrendezvények általános pozitív megítélése pozitív kapcsolatban áll a sportfogyasztási aktivitással. Aki az életminősége szubjektív megítélése szerint elégedett, az támogatja általánosságban a nemzetközi sportrendezvények szervezését és hatásait pozitívan ítéli meg. Az étellel való elégedettség összefüggésben van a várossal való elégedettséggel, a városi szolgáltatások pozitív megítélésével. Ennek bizonyítására a klaszterjellemzők és a többszörös lineáris regresszió eljárás során kialakított modell alapján kerül sor.

Fontos megállapítás, hogy a lakosok esetében nincs differenciált gondolkodás a hatások, puha és kemény örökség esetében, még ez a hazai és a nemzetközi szakirodalomban elkülönül.

A komplex regressziós modell vizsgálata során kimutatható volt, hogy a bevonódás mértéke pozitív kapcsolatban van a sportrendezvény hatásainak értékelésével. Minél magasabb fokú a bevonódás (a rendezvényen való részvétel), annál kizárólagosabban (exkluzívabban) jellemző az emberek e csoportjaira, hogy pozitívan, lelkesen viszonyulnak a rendezvényhez.

A kutatás eredményei alapján több javaslat is megfogalmazható a nemzetközi sportrendezvény szervezési ambícióval rendelkezők számára. A sportrendezvény leverage eléréséhez szükséges stratégiák azonosításával, azok végrehajtásával a jövőbeni szervezési kezdeményezések támogathatók. A sikeres nemzetközi sportrendezvény egyik kulcstényezője a támogató társadalmi környezet, ennek alapja a lakosok szemszögéből a szervezőváros szolgáltatásaival való elégedettség, a sportiránti kötődés és a rendezvénybe való bevonódás. A participáció növelésével a rendezvény támogatása növelhető.

Fontos kiemelni, hogy a nemzetközi sportrendezvények széles skálán mozognak. A csúcsot jelentő olimpiától az utánpótlás korosztály, egysportágas, kevés infrastruktúrát és erőforrás-kapacitást igénylő egyéni sportágak rendezvényéig bezáróan, ezért a differenciálás szükséges a lehetséges hatások és a szükséges társadalmi támogatottság tekintetében. A társadalmi támogatás esetében a kutatási eredményekből következtethető, hogy olyan városnak érdemes szervezési ambícióban gondolkodnia, aki megfelelő minőségű szolgáltatásokat nyújt a lakosainak, ahol a

sport fogyasztása nézői és résztvevői szempontból is kiemelt és a rendezvénykoncepciónak része a lakosok minél magasabb szintű bevonása. Ha ezek adottak, akkor a város stratégiájába integrálható, erőforrásainak megfelelő rendezvényt szükséges választania, olyat, amely a közösség célját szolgálja. Akkor valósulhat meg a várt hatás, ha a megfelelő nemzetközi sportrendezvényt rendezik meg a megfelelő városban.

Példaként kiemelhető jó párosítások: ha az adott városban népszerű és jelentős tömegbázissal rendelkező sportág rendezvényét valósítják meg (2018-as junior női kézilabda-világbajnokság, Debrecen), ha a város országos szinten kiemelkedő infrastrukturális adottságokkal rendelkezik (2019-es gyorsasági kajak-kenu világbajnokság, Szeged, Maty-ér, Nemzeti Kajak-kenu Olimpiai Központ), ha a rendezvény jelentős hagyományokkal rendelkezik az adott városban és ott évről évre megszervezik, a város méretéhez, lehetőségeihez, infrastruktúrájához mérten a legjobbját teljesíti (Triatlon Világkupa, Tiszaújváros). Az EYOF esetében is érvényesül a megfelelő nemzetközi sportrendezvény a megfelelő városban elv, amely élvezte a lakosság érdeklődését, támogatását. A tanulmányban kialakított modell a jövőben megrendezésre kerülő rendezvények esetében ex-ante és ex post kutatások során alkalmazható. Az ex-ante kutatások jó alapot adhatnak a nemzetközi sportrendezvény kimeneteleinek stratégiai tervezéséhez, amelyek a figyelem középpontjába gazdasági, társadalmi és környezeti célok eléréséhez szükséges eszközöket állítják. Ez a megközelítés a közösségre fókuszál, arra, hogy a rendezvényt hogyan integrálhatja a stratégiájába.

Felhasznál irodalom

- András, K. (2003). *Üzleti elemek a sportban, a hivatásos labdarúgás példáján* (PhD-értekezés). Budapest: BKÁE Gazdálkodástani PhD Program. http://phd.lib.uni-corvinus.hu/150/1/andras_krisztina.pdf
- András, K. (2011). A hivatásos labdarúgás működési modellje. In *Magyar Sporttudományi Füzetek – III. Sportágak versenye* (pp. 18- 42). Budapest: Magyar Sporttudományi Társaság.
- András, K. (2015). A hivatásos sport gazdaságtani alapjai. In Ács, P. (Eds.), *Sport és Gazdaság* (pp. 434 – 481). Pécs: Pécsi Tudományegyetem. https://www.researchgate.net/profile/Pongrac-Acs/publication/303325290_Sport_es_gazdasag/links/573cd52208aea45ee8419ef9/Sport-es-gazdasag.pdf
- András, K. (2017). *A TAO hatása a magyar sportgazdaságra* (Konferencia-előadás). <http://mstt.hu/wp-content/uploads/DrAndrasKrisztina.pdf>
- Babbie, E. (2001). *The practice of social research*. Wadsworth: Thomson Learning.
- Balázs, K. (2011). *Lineáris regresszió. Statisztika I.* http://psycho.unideb.hu/munkatarsak/balazs_katalin/stat1/stat1ora4.pdf
- Balduck, A., Maes, M. & Buelens, M. (2011). The Social Impact of the Tour de France: Comparisons of Residents' Pre- and Post-event Perceptions. *European*

- Sport Management Quarterly*, 11(2), 91-113.
<https://doi.org/10.1080/16184742.2011.559134>
- Bowdin, G., O' Toole, W., Allen, J., & Harris, R. (2006). *Events management*. Oxford: Elsevier.
<https://doi.org/10.4324/9780080457154>
- Bull, C. & Lovell, J. (2007). The Impact of Hosting Major Sporting Events on Local Residents: an Analysis of the Views and Perceptions of Canterbury Residents in Relation to the Tour de France 2007. *Journal of Sport Tourism*, 12(3), 229-248.
<https://doi.org/10.1080/14775080701736973>
- Burnett, C. (2008). *Assessing development of the 2010 Soccer World Cup. The impact of mega sport events on developmental goals*. Invited speaker. University of Western Cape, Cape Town and Stellenbosch, Republic of South Africa, 5–7 March. http://www.toolkitsport-development.org/mega-events/html/topic_1336B1D1-9F0E-450E-8E87-ED568FE3F805_90FB6A0B-F75D-45AA-A76F-98A2AAC67D11_1.htm
- Chain, D. (2009). *Residents' perceptions of the 2010 FIFA World Cup: a case study of a suburb in Cape Town, South Africa*. CPUT Theses & Dissertations. Paper 123. Cape Town: CPUT. http://etd.cput.ac.za/bitstream/handle/20.500.11838/1582/198063318_Chain_dg_MTech_thm_bus_2009.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Chalip, L. (2004). Beyond impact: A general model for sport event leverage. In B. Ritchie & D. Adair (Eds.), *Sport tourism: Interrelationships, impacts and issues* (pp. 226-252). Clevedon: Channelview Publications.
<https://doi.org/10.21832/9781873150672-014>
- Chalip, L. (2006). Towards social leverage of sport. *Journal of Sport and Tourism*, 11(2), 109–127.
<https://doi.org/10.1080/14775080601155126>
- Chalip, L. (2014). From legacy to leverage. In J. Grix (Ed.), *Leveraging legacies from sports megaevents: Concepts and cases* (pp. 1-12). New York, NY: Palgrave MacMillan.
https://doi.org/10.1057/9781137371188_1
- Del Chiappa, G., Presenza, A. & Yücelen, M. (2016). Profiling residents based on their perceptions and attitude toward sport event: Insights from the FIA world rally championship. *Tourismos*, 11(5), 26-51. <https://tourismjournal.aegean.gr/article/view/503/452>
- Domanyik, E. (2016). *Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál, Győr, 2017*. Magyar Sporttudományi Társaság konferencia-előadás. Budapest, 2016.11.21. <http://mstt.hu/wp-content/uploads/EYOF.pdf>
- Duan, Y., Mastromartino, B., Nauright, J.J., Zhang, J. & Liu, B. (2021). How do perceptions of non-mega sport events impact quality of life and support for the event among local residents? *Sport in Society*, 23(11), 1841-1860.
<https://doi.org/10.1080/17430437.2021.1916247>
- Ghuri, P. & Gronhaug, K. (2011). *Kutatásmódszertan az üzleti tanulmányokban*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
<https://doi.org/10.1556/9789630598590>
- Gratton, C., & Preuss, H. (2008). Maximizing Olympic Impacts by Building up Legacies. *International Journal of the History of Sport*, 25(14), 1922-1938.
<https://doi.org/10.1080/09523360802439023>
- Hover, P., Dijk, B., Breedveld, K., van Eekeren, F., & Slender, H. (2016). *Creating social impact with sport events*. Utrecht: Mulier Institute & Utrecht University Utrecht. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0391>
- Kim, H. J., Gursoy, D. & Lee, S. B. (2006). The impact of the 2002 World Cup on South Korea: Comparisons of pre- and post-Games. *Tourism Management*, 27(1), 86-96.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2004.07.010>
- Knott, B., Swart, K., & Visser, S. (2015). The impact of sport mega-events on the quality of life for host city residents: Reflections on the 2010 FIFA World Cup. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 4(Special edition), 1-16. [http://www.ajhtl.com/uploads/7/1/6/3/7163688/article_12_special_edition_vol\(4\)_2015.pdf](http://www.ajhtl.com/uploads/7/1/6/3/7163688/article_12_special_edition_vol(4)_2015.pdf)
- Laczkó, T. & Stocker, M. (2020). A 2017. évi hazai rendezésű nemzetközi sporteseményekre érkező külföldi turisták fogyasztásának nemzetgazdasági hatásai. *Turizmus Bulletin*, 20(2), 22-32.
<https://doi.org/10.14267/turbull.2020v20n2.3>
- Ma, S. C. & Kaplanidou, K. (2016). Examining the importance of legacy outcomes of major sport events for host city residents' quality of life. *Applied Research in Quality of Life*, 12(4), 903-923.
<https://doi.org/10.1007/s11482-016-9496-1>
- Máté, T. (2017). Nemzetközi sportrendezvények Magyarországon: Londontól-Rióig. In Keresztes, G. (Eds.), *Tavaszi Szél = Spring Wind 2017 [tanulmánykötet] 2.* (pp. 319-328). Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Máté, T. (2019). Nemzetközi sportrendezvények a szervező város és a lakosai szemszögéből – A Gyulai István Memorial Atlétikai Magyar Nagydíj 2017 – Székesfehérvár [pilotkutatás]. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 20(1), 10-19. <https://mstt.hu/wp-content/uploads/2019/10/MSTT-Szemle-2019-1-honlapra.pdf>
- Müller, M. & Gaffney, C. (2018). Comparing the Urban Impacts of the FIFA World Cup and Olympic Games From 2010 to 2016. *Journal of Sport and Social Issues*, 42(4), 247–269.
<https://doi.org/10.1177/0193723518771830>
- Ohmann, S., Jones, I., & Wilkes, K. (2006). The Perceived Social Impacts of the 2006 Football World Cup on Munich Residents. *Journal of Sport & Tourism*, 11(2), 129-152.
<https://doi.org/10.1080/14775080601155167>
- Perić, M., Đurkin, J., & Wise, N. (2016). Leveraging small-scale sport events: Challenges of organising, delivering and managing sustainable outcomes in rural communities, the case of Gorski Kotar, Croatia. *Sustainability*, 8(12), 1337.
<https://doi.org/10.3390/su8121337>
- PricewaterhouseCoopers. (2017). *2017. évi EYOF hatástanulmány*.

- Ramchandani, G., Davies, L., Coleman, R., Shibli, S., & Bingham, J. (2015). Limited or lasting legacy? The effect of non-mega sport event attendance on participation. *European Sport Management Quarterly*, 15(1), 93-110.
<https://doi.org/10.1080/16184742.2014.996583>
- Ruta, D. (2015). A Strategic and Pluralistic Approach to Planning Legacy. In Holt, R., Ruta, D. & Panter, J. (Eds.), *Routledge Handbook of Sport and Legacy. Meeting the challenge of major sports events* (pp. 29-45). London: Routledge, <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203132562.ch1>
- Saayman, M. (2001). *An introduction to sports tourism and event management*. Potchefstroom: South Africa: Publisher Institute for Tourism and Leisure Studies and Leisure.
- Schulenkorf, N., & Edwards, D. (2012). Maximizing Positive Social Impacts: Strategies for Sustaining and Leveraging the Benefits of Intercommunity Sport Events in Divided Societies. *Journal of Sport Management*, 26(5), 379-390.
<https://doi.org/10.1123/jsm.26.5.379>
- Shone, A., & Parry, B. (2004). *Successful Events Management: A Practical Handbook*. Boston: Thomson.
- Stocker, M., & Szabó, T. (2017). A hazai sportirányítás szerepe és tevékenysége a kiemelt hazai sportesemények esetében. In *Magyar Sporttudományi Füzetek – XVI., Magyar Sporttudományi Szemle különszám, A Sportirányítás gazdasági kérdései* (pp. 56-77). Budapest: Magyar Sporttudományi Társaság. <https://mstt.hu/wp-content/uploads/2018/06/Sportiranyitas-Gazdasagi-Kerdesei-honlapra.pdf>
- Székelyi, M., & Barna, I. (2008). *Túlélőkészlet az SPSS-hez*. Budapest: Typotex Kiadó.
- Taks, M. (2013). Social sustainability of non-mega sport events in a global world *European Journal for Sport and Society*, 10(2), 121-141.
<https://doi.org/10.1080/16138171.2013.11687915>
- Taks, M., Chalip, L., & Green, B. C. (2015). Impacts and strategic outcomes from non-mega sport events for local communities. *European Sport Management Quarterly*, 15(1), 1-6.
<https://doi.org/10.1080/16184742.2014.995116>
- Üngüren, E., Kacmaz, Y. & Yetkin Murat (2015). Local Residents Perceptions of the Impacts of Hosting National and International Sporting Events. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(11), 599-612.
<https://doi.org/10.14486/IJSCS326>
- Yeoman, I., Robertson, M., Ali-Knight, J., Drummond, S., & McMahon-Beattie, U. (2004). *Festival and events management: an international arts and culture perspective*. Oxford: Elsevier, Butterworth Heinemann.

Internetes források:

www.gyor2017.hu

Három összevont változó az állítások csoportosítása alapján

<i>Hatás: automatikusan megtörténik, az esemény következtében</i>	<i>Örökség: ami megmarad, ami fenntartható</i>	
	<i>sportlétesítmények hosszútávon, infrastruktúra</i>	<i>emberek tapasztalta, attitűd, magatartás</i>
Hatás	Kemény örökség	Puha örökség
segíti a helyi kereskedelmet	új sportlétesítmény építését és/vagy felújítását eredményezi	a városi büszkeség erősödik
új lendületet ad a városi fejlesztéseknek és élénkíti a helyi gazdaságot	az infrastruktúra fejlesztését eredményezi	az önkéntesség, az önkéntesi munka értéke növekedik
lehetőséget ad arra, hogy a kapcsolódó beruházások állami támogatással valósulhassanak meg	új létesítménye (i), a beruházások a rendezvényt követően kihasználatlanok maradnak	a közösségi összetartozás erősödik
új foglalkoztatási területet hoz létre (a sportgazdaság területét)		
hatásaként új álláslehetőségek jöttek létre a városban		
beruházásai elvonják a forrásokat más területekről		
növeli a város szállodai kapacitásának kihasználtságát		
lehetőséget ad a város kulturális értékeinek bemutatására		
élénkíti a társasági életet		
lehetővé teszi a helyi lakosok számára más kultúrák megismerését		
lehetőséget kínál a helyi lakosoknak nemzetközi kapcsolatok kialakítására		
új sportágakkal (súlylökés, kalapácsvetés, magasugrás) ismerteti meg a helyi lakosokat		

Forrás: saját kutatás (2017)

A hét független változó kialakítása

<i>Sportfogyasztás</i>	A négy bemeneti változó pontszámaiból kumulatív indexet készítettem.
	Sportmédia-fogyasztás: a kérdőívben vizsgált médiafelületekre vonatkozó gyakoriságok alapján (Milyen gyakran néz/hallgat vagy olvas sporthíreket újságban, sporthíreket tv/rádióban, sporthíreket interneten, sport hetilapot /magazint, sportesemény közvetítést?) Az egyedi változók három gyakorisági kategóriáját (gyakran, ritkán, soha) alapul véve a legnagyobb számban említett gyakoriságot vettem alapul.
	Szabadidő: (Mivel és milyen gyakran tölti el szabadidejét?) - sportrendezvény látogatásának említése három gyakorisági kategóriában
	Sportrendezvényre járás: Milyen gyakran szokott Ön szurkolóként sportrendezvényre járni? - három gyakorisági kategória.
	Nézőként, szurkolóként részvétel az elmúlt években Győrben megrendezésre került nemzetközi sportrendezvényeken: Vett-e már részt nézőként, szurkolóként az elmúlt években Győrben megrendezésre került nemzetközi sportrendezvényeken? - dichotóm (igen-nem) változó.
<i>Sportolási szokások</i>	Kumulatív index készült.
	Jelenleg sportol-e? dichotóm változó
	Gyermekkorában hány évet sportolt - három kategória
	Igazolt sportoló-e? dichotóm változó
<i>Szubjektív életminőség</i>	Tízfokú skálán való értékeléséből származó pontszámok átlaga.
	A szubjektív életminőség tényezői: anyagi helyzet, munkahely, egészségi állapot.
<i>Város értékelése</i>	Az összevont mutató a 15 értékelés átlagpontszáma.
	Győr különböző jellemzőivel, adottságaival és szolgáltatásaival kapcsolatban 15 tényezővel kapcsolatos elégedettségre kérdeztem rá ötfokozatú skála segítségével.
<i>Rendezvény iránti érdeklődés</i>	Kumulatív index készült.
	Hogyan követte az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál versenyeit, programjait?- Dichotóm változó, a rendezvény követésének bármely módját tartalmazza.
	Hogyan követte az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál megnyitóját? - háromfokozatú skála (személyes jelenlét, közvetítés, nem követte)
	Részt vett-e az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál kísérőprogramjain? dichotóm változó
<i>Sportrendezvényhez való általános hozzáállás</i>	Kumulatív index készült.
	A nemzetközi sportrendezvények hozzájárulnak a szervezővárosban a hosszú távú pozitív változásokhoz - ötfokozatú skála.
	A nemzetközi sportrendezvények előnyei nagyobbak, mint a hátrányai. -ötfokozatú skála
	Támogatom, hogy Győr városa a jövőben nemzetközi sportrendezvényeknek adjon otthont. - dichotóm változó
<i>Bevonódás</i>	Kumulatív index készült.
	Hogyan követte az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál versenyeit, programjait? - személyesen
	Hogyan követte az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál megnyitóját? – személyesen
	Részt vett-e az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál kísérőprogramjain? - személyesen
	Mi volt a programja 2017. július 23 - 29. között? – Önkéntesként dolgoztam

Forrás: saját kutatás (2017)